

VREDERECHTER NOLF OP EXAMEN BIJ PROFESSOR M.E. STORME

Geachte Professor,

Vele jaren geleden kreeg ik punten van uw vader, en die waren mijn slechtste niet. Vandaag mailt u me de vragen voor een fase voorbij mijn antwoord aan de “*gewetensbezwaarden van 13 juni*” (De Morgen, De Gedachte’ van 26 mei 2010): “*wat is het rechtsgevolg van het acteren van een bezwaar in het P.V. van de stemverrichtingen. Heeft dit enig rechtsgevolg ?*”. Mijn replek moet er voor 13 juni komen, ik heb geen kans op een tweede zittijd.

Een student die een antwoord niet kent, dribbelt er om heen. Ook dat moet je in de rechtsfaculteit leren, want later kan het in de politiek en bij Phara van pas komen.

Ik zou dus kunnen antwoorden dat die vraag mijn opdracht als voorzitter van een kantonhoofdbureau niet betreft. Mijn suggestie aan de “*gewetensbezwaarden van verkiezingsdag*” was de pragmatische reflexie van een terreinrechter. Vrederechters zijn een beetje de 4x4 van Justitie: ze trekken zo nodig hun laarzen aan om aan een oplossing te werken, zelfs een voorlopige. Later resten tijd en conclusietermijnen om het krakeel van de schuldvraag te beslechten. Het lijkt een beetje “*z’azi et après ze réflexie*”, maar ondertussen mag er niets gebeurd zijn dat op het juridisch vraagstuk préjugeert. Toch uitkijken dus, want noodoplossingen kunnen brokken maken.

Uw vraag werd me de afgelopen dagen in minder academische termijnen gesteld door een aantal kritische burgers, die ik uiteindelijk allemaal over de streep trok, soms wel met een hese telefoonstem. Dat zegt minder over “*de grotere overredingskracht van de rechters*” (p. 7 van de onderrichtingen d.d. 11.05.2010 voor de verkiezingen), dan over hun dankbaar gewaardeerde burgerzin, maar niets over de juridische termijnwaarde van mijn “*methode*”. Dat mijn enige Roeselaarse “*werkweigeraars*” 2 advocaten betreffen, oogt dan natuurlijk ook al niet goed.

Terzake dus...

De processen-verbaal van zowel de stem- als telbureaus voorzien resp. 7 en 5 vakken voor “*opmerkingen*”. Een aantal ervan is voorzien voor specifieke bewerkingen, of personen (getuigen).

Getuigen die dus zélf ‘BHV-gewetensbezwaarde’ zijn, kunnen immers overwegen deze “on(grond-)wettelijke verkiezingen te “controleren”, en u zult het met me eens zijn dat dit minder geëngageerd lijkt dan op een lijst ervan te staan.

Bij uitstek van dergelijke getuigen zal wel verwacht worden dat zij enig “*voorbehoud*” aantekenen (minstens p. 7 van het p.v. van het telbureau): **indien ik de techniek van dit “voorbehoud” niet voorgesteld had, zou men die dus wel moeten uitvinden ?**

Wanneer een technisch deskundige, partijen in een rechtszaak op de locatie van het schadegeval samenroept, is bij de aanvang van diens voorverslag als standaardclausule voorzien dat partijen “*onder voorbehoud van al hun rechten*” verschijnen. Het vonnis waarbij de expertise bevolen wordt, voorziet dit ten andere

ook al, met dien verstande dat de rechter zich vooreerst bevoegd geacht heeft, en vervolgens de eis en eventuele wedereis heeft 'toelaatbaar' geacht wegens "*wettig belang*" in de termen der artikelen 17-18 Ger.W.

De vergelijking met de BHV-stemming gaat in zoverre niet op dat u deze verkiezingen wellicht "niet –toelaatbaar" acht, maar hoe dan ook is het parlement ontbonden, en dat vergelijk ik dus met een tussenvonnis: **de tellers werden nu eenmaal op 'nul' geplaatst, en we dienen een stap van de procedure te zetten waarbij ik een figuurlijke procespartij ter plekke wil laten meewerken zonder dat hij zijn kansen ten gronde verbrodt, of zelfs maar zonder dat hij enige handeling stelt die intellectueel strijdig is met zijn visie en ambities over één of vele discussiepunten in het geding.**

Overigens geldt dergelijk gebruikelijk voorbehoud zelfs voor de rechtsmiddelen die betrokkene tegen het tussenvonnis zélf zou kunnen laten gelden, en dus ook met betrekking tot de "toelaatbaarheid" van de procedure in haar geheel. We kennen allemaal voorbeelden van expertises die 'onder voorbehoud' uitgevoerd zijn, maar waar achteraf de hele procedure zelf te niet gedaan werd....., inderdaad terug naar af.

Het lijkt me dus normaal dat uit respect voor de opinie van deze voor- of bijzitter diens "*voorbehoud van de exceptie van onwettigheid*" bij de vorming van het bureau zou vermeld worden, bij het aldaar eerst voorkomende vak opmerkingen.

Vervolgens kan op de laatste pagina, de betrokkene nog opnieuw zijn handtekening plaatsen, met verwijzing naar datzelfde voorbehoud.

De eedaflegging lijkt me vervolgens geen probleem te stellen: die betreft enkel het geheim van de stemming, en wie weigert de eed af te leggen, weigert logischerwijze ook te zetelen.

Met mijn "methode" bekomen we "*bemensing*" van de beide types bureau: **tenslotte zullen het toch ook de Marsmannetjes niet zijn die zelfs maar de afwezige kiezers tellen ?** Wie in de namiddag komt tellen, kan in de voormiddag wel geweigerd hebben aan de stemming deel te nemen. Op de keper beschouwd is het denkbaar dat een volledig stembureau toeziet op de verrichtingen van de ochtend, zonder dat zelfs één iemand onder hen zelf een stem uitbrengt: "*ik ben het niet eens met uw mening, maar ik sta ervoor in dat u ze kunt uiten*", dat is toch de essentie van een democratie ?

Tot nu toe heb ik in de verdediging van het voorgestelde "voorbehoud" voornamelijk gealludeerd op de "**reservatio mentalis**", wat refereert naar de strijdige innerlijke overtuiging. Het is alvast belangrijk voor de gemoedsrust van de participerende burger dat hij/zij toch weet dat de medewerking aan de kiesverrichtingen deze op zich niet legitimeert. Daarenboven kom ik dan tegemoet aan de wens van de "werkweigeraars" om een "*signaal*" te geven, en dan is een uitdrukkelijke vermelding, dus een "actie", toch wel straffere kost dan het strand of een terrasje op te zoeken.

Uw vraag gaat echter verder. Is dit voorbehoud juridisch zinvol vertrekkende vanuit enig **rechtsgevolg** dat er aan zou kunnen gekoppeld worden ?

Wellicht zou u me wel graag 'nee' horen bekennen, omdat dit dan meteen een pleidooi zou betekenen voor de weigering tot deelname, als enig zinvol protest.

Echter denk ik moeilijk 'ja' te mogen affirmeren, al was het maar uit hoofde van mijn functie die in deze niet die van vrederechter betreft, maar van voorzitter van een kantonhoofdbureau. Die gebiedt (ook) neutraliteit, en het is alvast niet aan mij om mijn burgers enig rechtsgevolg van hun handeling voor te houden, want dat zou al verdacht dicht de discussie ten gronde benaderen.

Aan een vrederechter die in een huurkwestie naar een lekkend plafond tuurt, kan een aannemer toch ook niet vragen of zijn "aanwezigheid onder voorbehoud" *an sich* een rechtsgevolg biedt om ter gelegener tijd toch nog de hele procedure te laten kelderen. U stelde me dus bijna per definitie een kleine strikvraag, maar ook zo zitten examens soms ineen.

Wat ik wel met beide petten op mag verzekeren, is dat uw kansen op verdere procedure, gaaf blijven: u "*verbrandt*" zich niet door een indirecte erkenning van enige "(grond-)wettigheid" van deze hele organisatie. U ruilt de ene protestactie in voor de andere. Of om het in de favoriete standaardtermen van advocaten te zeggen: bij gebreke van een "*nadelige erkenning*" af te leggen, behoudt u volledig het perspectief van de actie die u beoogt, maar u **vermijdt er bij uw bureaus "collateral damage" mee.**

Tot slot als uitsmijter: een telling van "dienstweigeraars" zal nooit het exacte onderscheid maken tussen de BHV-gemotiveerden en luiwammessen die gewoon verstek gaven. U kent het traditioneel verschil in de cijfers volgens de betogers, en die van de politie.

Het tellen van het aantal vermeldingen van een BHV-voorbehoud in de processen – verbaal kan perfect. Wie de geschiedenis wil ingaan, moet toch op zijn **archieven** letten ?

Vriendelijke groet,

Jan Nolf, voorzitter kantonhoofdbureau Roeselare www.vredegerechtroeselare.be